

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ІФННЮІ НУ «ОЮА»

проф.

Роман САВЧУК

«2» вересня 2024 р.

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

**ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
ВК 6**

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
ступінь вищої освіти	бакалавр
галузь знань	08 Право
спеціальність	081 Право
освітня програма	Право

Розробник програми: _____ к.ю.н., доц. Джуган Вікторія Олегівна
Затверджено на засіданні кафедри цивільного та господарського права і процесу
(протокол № 1 від 27.08.2024 р.)

В.о.завідувача кафедри цивільного та господарського
права і процесу

Андрій РОМАНЮК

Начальник навчального відділу

Ірина ЯЦКІВ

Гарант освітньої програми

Роман САВЧУК

Науково-методична рада (протокол № 1 від 02.09 2024 р.)

Голова науково-методичної
ради

Олег БЕЗНОСЮК

Заступник директора

Олег БЕЗНОСЮК

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1.1. Анотація

Право інтелектуальної власності є вибірковою компонентною дисципліною освітньої програми. Актуальність її вивчення в умовах сьогодення пов'язана з динамічним розвитком інформаційних технологій в світі та необхідністю створювати, використовувати і захищати інноваційні результати інтелектуальної діяльності. Дана дисципліна охоплює: вивчення основних категорій права інтелектуальної власності, його предмету, методів, принципів, системи, функцій; ознайомлення з джерельною базою національного та міжнародного законодавства про інтелектуальну власність; вивчення об'єктів та суб'єктів права інтелектуальної власності; вивчення особливостей виникнення, використання і охорони авторського права, суміжних прав, патентного права, комерційних позначень та нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності; ознайомлення з основними напрямками адаптації законодавства України про інтелектуальну власність до європейських та міжнародних стандартів у сфері охорони інтелектуальної власності.

Вивчення даного курсу сприятиме формуванню умінь застосовувати та практиці теоретичні знання про механізми охорони авторського права, суміжних прав, патентних прав при вирішенні практичних завдань в юридичній діяльності, а також набуття навичок застосування здобутих теоретичних знань у практичній діяльності, зокрема, при складанні договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, а також при вирішенні спорів та конфліктних ситуацій, що виникають з правовідносин інтелектуальної власності.

1.2. Мета і завдання освітнього компонента

Мета – ознайомлення та формування у майбутніх фахівців у галузі права навичок оволодіння сукупністю знань з особливостей правового регулювання правовідносин у сфері створення, використання і охорони об'єктів права інтелектуальної власності.

Завданнями освітнього компонента є:

розуміння поняття та змісту базових категорій права інтелектуальної власності;

знання основних джерел права інтелектуальної власності;

вивчення специфіки об'єктів права інтелектуальної власності;

визначення особливостей майнових та немайнових прав інтелектуальної власності та їх реалізації;

знання умов охороноздатності об'єктів права інтелектуальної власності;

розуміння способів захисту прав інтелектуальної власності;

застосовувати норми чинного законодавства у сфері права інтелектуальної власності при розв'язанні конкретних практичних питань;

складати документи у сфері права інтелектуальної власності: договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, заявки на отримання охоронних документів (патентів, свідоцтв).

2. ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Тема 1. Загальні положення про інтелектуальну власність

Поняття права інтелектуальної власності. Місце права інтелектуальної власності в правовій системі України. Співвідношення права інтелектуальної власності і права власності. Джерела права інтелектуальної власності України. Предмет та методи права інтелектуальної власності. Система права інтелектуальної власності. Принципи права інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти правовідносин інтелектуальної власності. Зміст права інтелектуальної власності.

Тема 2. Авторське право

Історичні аспекти становлення інституту авторського права. Поняття та особливості авторського права. Принципи авторського права. Джерела авторського права України. Міжнародні акти у сфері авторського права. Суб'єкти авторського права. Співавторство. Об'єкти авторського права. Службові твори. Похідні твори. Сирітські твори. Особисті немайнові права автора. Майнові авторські права. Підстави виникнення авторських прав. Правомірне використання твору без згоди автора. Державна реєстрація авторських прав. Охорона авторських прав. Права особливого роду у авторському праві.

Тема 3. Суміжні права

Поняття суміжних прав. Співвідношення авторських та суміжних прав. Створення об'єктів суміжного права. Правова охорона суміжних прав. Суб'єкти суміжних прав. Об'єкти суміжних прав. Фонограми. Правова охорона відеограм. Виконання як об'єкт суміжних прав. Програми організацій мовлення як об'єкти суміжних прав. Майнові та немайнові права. Особливості використання об'єктів суміжних прав. Охорона суміжних прав.

Тема 4. Патентне право

Поняття патентного права. Загальна характеристика об'єктів патентного права. Поняття винаходу та корисної моделі. Умови придатності винаходу та корисної моделі для набуття права інтелектуальної власності на них. Види винаходів і корисних моделей. Поняття промислового зразка. Умови охороноздатності промислового зразка для набуття права інтелектуальної власності на нього. Суб'єкти патентного права. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. Немайнові права на об'єкти промислової власності. Поняття патенту. Порядок отримання патенту. Подання заявки на отримання патенту.

Тема 6. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту

Поняття торговельної марки за законодавством України. Види торговельних марок. Майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку. Особи, які мають право зареєструвати торговельну марку. Порядок та умови засвідчення права інтелектуальної власності на торговельну марку. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності на торговельну марку. Співвідношення торговельної марки та промислового зразка. Загальна характеристика комерційного найменування. Співвідношення комерційного найменування та найменування юридичної особи. Права інтелектуальної власності на комерційне найменування. Використання комерційного найменування. Загальна характеристика географічного зазначення. Права

інтелектуальної власності на географічне зазначення. Особливості використання географічного зазначення. Суб'єкти, уповноважені на використання географічного зазначення. Доменні імена як засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту.

Тема 6. Окремі об'єкти права інтелектуальної власності

Поняття та особливості окремих чи нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності. Наукове відкриття як об'єкт права інтелектуальної власності. Раціоналізаторська пропозиція як об'єкт права інтелектуальної власності. Компонування напівпровідникових виробів: загальна характеристика, умови придатності до набуття права інтелектуальної власності на нього. Набуття прав інтелектуальної власності на конструювання напівпровідникових виробів. Раціоналізаторська пропозиція як об'єкт права інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності на сорт рослин та породу тварин. Поняття та характеристика комерційної таємниці як об'єкта права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності на комерційну таємницю. Охорона комерційної таємниці. Надання комерційної таємниці на запит органів державної влади.

Тема 7. Використання об'єктів права інтелектуальної власності в мережі Інтернет

Правові аспекти розміщення об'єктів права інтелектуальної власності в мережі Інтернет. Комп'ютерні програми як об'єкти правової охорони. Базы даних як об'єкти правової охорони. Поняття доменних імен. Види доменних імен. Сайт як об'єкт авторського права. Виключні майнові права автору Інтернет-сайту. Особисті немайнові права автору Інтернет-сайту. Технічні засоби захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет.

Тема 8. Розпорядження правами на об'єкти права інтелектуальної власності

Поняття та види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Ліцензійний договір: поняття та суттєві умови. Поняття та види ліценцій на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Договір про створення за замовленням і використання об'єктів права інтелектуальної власності. Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності. Договір комерційної концесії.

Тема 9. Охорона та захист права інтелектуальної власності

Поняття охорони та захисту права інтелектуальної власності. Засоби захисту прав інтелектуальної власності. Органи державної влади, які здійснюють охорону та захист прав інтелектуальної власності. Поняття та зміст права на судовий захист прав інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності судами. Поняття порушення права інтелектуальної власності. Цивільна відповідальність за порушення права інтелектуальної власності. Адміністративна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності. Кримінальна відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.

Тема 10. Міжнародно-правова охорона інтелектуальної власності

Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). Мета створення, завдання і основні функції ВОІВ. Члени ВОІВ. Управління ВОІВ. Міжнародна охорона промислової власності. Міжнародна охорона авторського права і суміжних прав. Міжнародно-правова охорона комерційних позначень та

нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності.

Тема 11. Правова охорона інтелектуальної власності ЄС

Джерела правового регулювання інтелектуальної власності в країнах ЄС. Правова охорона авторського права та суміжних прав у ЄС. Правова охорона патентного права в ЄС. Правова охорона торгівельних марок в ЄС. Правова охорона географічних зазначень в ЄС. Гармонізація та адаптація законодавства України про інтелектуальну власність до європейських стандартів охорони інтелектуальної власності.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

3.1. Основна література

Підручники, посібники, наукові праці

Журавльов Д.В., Чижмарь К.І. Авторське право та суміжні права в Україні, їх захист та відповідальність. К.: ЦУЛ, 2020. 224 с.

Інтелектуальна власність та авторське право: навч. посіб. для студ. ВНЗ / І.М. Чістякова, І.Б. Кривдіна, Д.В. Буряк та ін. К., 2023. 204 с.

Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник; за ред. проф. П.М. Цибульова та доц. А.С. Ромашко. К.: КПІ імені Ігоря Сікорського, вид.: «Політехніка», 2021. 374 с.

Право інтелектуальної власності: підручник / А.В. Аксютіна, Л.В. Межевська, О.В. Нестерцова-Собакарь та ін. ; ред. Т.В. Ярошевська. Дніпро: ДДУВС, 2022. 336 с.

Попова Л.М. Інтелектуальна власність. Підручник. Харків, «Федорко», 2021. 262 с.

Право інтелектуальної власності: підручник / за заг. ред. О.І. Харитонові. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 540 с.

Цивільний кодекс України. Книга 4. Право інтелектуальної власності: науково-практичний коментар / О.В. Коротюк. К.: ОВК, 2024. 340 с.

Бахур О.В. Судовий захист прав інтелектуальної власності у сфері

Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Том 4. Право інтелектуальної власності. За ред. проф. Спасибо-Фатєєвої. К.: ЕКУС, 2023. 616 с.

Харитонova О.І., Харитонов Є.О., Ківалова Т.С. Право інтелектуальної власності: підручник. К.: Юрінком Інтер, 2022. 540 с.

Харитонova О.І., Бачинський Т.В., Радейко Р.І. Основи ІТ-права. К.: Юрінком Інтер, 2023. 244 с.

Нормативно-правові акти

Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 9 вересня 1886 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_051/page.

Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_769.

Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123#Text

Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01 грудня 2022 року № 2811-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>

Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15 грудня 1993 року зі змінами URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>

Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації проти України: закон України від 01.04.2022 року №2147-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2174-20#Text>.

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту прав інтелектуальної власності: закон України від 20 березня 2023 року № 2974-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2974-20#Text>

Про використання доменних імен у спеціальному публічному домені.gov.ua: закон України від 28 липня 2023 року № 3284-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3284-20#Text>.

Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15 грудня 1993 року зі змінами URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12>

Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів: Закон України від 5 листопада 1997 року № 621/97-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-%D0%B2%D1%80>

Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21 квітня 1993 року № 3116-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12>

Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15 грудня 1993 року № 3689-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>

Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права (або) суміжних прав: Закон України від 15 травня 2018 року № 2415-8 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>

Про правову охорону географічних зазначень: Закон України від 16 червня 1999 року № 752-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14>.

3.2. Додаткова література

Антонюк У.В. Захист прав інтелектуальної власності в Україні: окремі аспекти. *Правові новели*. 2021. № 13. С.55-60.

Антонюк У.В. Адміністративно-правова охорона об'єктів права інтелектуальної власності в Україні. *Причорноморські публічно-правові читання: Матеріали міжнародної наукової конференції*, м. Миколаїв, 10–12 вересня 2021 р. Миколаїв: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Ч. 1. С.53-56.

Антонюк У.В., Джуган В.О. Практикум «Право інтелектуальної власності»: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Голіней О.В., 2023. 93 с.

Антонюк У.В. Охорона прав інтелектуальної власності в Україні: окремі аспекти. Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру: у 2 т.: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 21 травня 2021 року). Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Т.2. С.504-507.

Гордієнко С.Г. Інформація, інновації, інтелектуальна власність та їх захист в Україні: досвід пізнання, проблеми розуміння та шляхи їх вирішення. К.: Юрінком Інтер, 2023. 772 с.

Еннан Р.Є. Правова охорона інтелектуальної власності у мережі Інтернет. Охорона та захист прав інтелектуальної власності: економіко-правові підходи; за ред. Р.Б. Шишки. Київ: Ліра-К. 2019. С.65-87.

Кодинець А. Проблеми охорони прав на добре відомі торгівельні марки та загальноживані позначення. *Теорія та практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 35-44.

Михайленко М. Штучний інтелект та інтелектуальна власність: концептуальні підходи ВОІВ та України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С.84-93.

Самоловова Н. Незареєстрований промисловий зразок в індустрії моди. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2021. № 3. С. 11-18.

Стефанишин Н.М., Схаб-Бучинська Т.Я. Штучний інтелект в системі об'єктів цивільних прав. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. №3. С.126-131.

Тарасенко Л.Л. Новації щодо правової охорони промислових зразків. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2022. № 70. С. 196-202.

Харитонova О.І., Харитонов Є.О. Приватне право як концепт. Том III. (Концепт приватного права і рекодифікації цивільного законодавства в Україні: рефлексії фронтиру). Одеса: Фенікс. 2019. 752 с.

Яворська О. С. Проблеми законодавчої визначеності способів захисту патентних прав. *Цивільне право і процес: витoki, здобутки та перспективи розвитку*. Видавничий дім «Гельветика». Київ. 2020. С. 131-135.

Якубівський І. Є. Об'єкти патентного права. *Правова держава*. 2021. № 43. С. 112-121.

Ярошевська Т. В. Правова охорона, захист та комерціалізація об'єктів права промислової власності в умовах євроінтеграційних процесів. *Ампаро*. 2022. Т. 2. С. 166–172.

Штефан А. Кодифікація законодавства у сфері авторського права і суміжних прав: досвід держав-членів ЄС та пропозиції для України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. № 2. С. 5- 15.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

<http://zakon.rada.gov.ua> Офіційний веб-сайт Верховної Ради України

<http://www.kmu.gov.ua> Урядовий портал України

<https://me.gov.ua/?lang=uk-UA> Офіційний сайт Міністерства економіки України

<http://uacrr.org.ua/about.html> Офіційний сайт Української агенції з авторських та суміжних прав

<https://ukrpatent.org/uk> Офіційний сайт Національного органу інтелектуальної власності України (НОІВ)

<https://www.wipo.int/services/en/> Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ)

<https://ips.ligazakon.net/resource/legislation> Інформаційно-пошукова системи по законодавству «Ліга»

3.4. Міжнародні, зарубіжні видання

Abbe Brown, Smita Keria, Jane Cornwell, Martha Iliadika *Modern intellectual property*. The sixth edition. Oxford, 2023. 952 p.

Andrew Christie *The Blackstone Intellectual Property Charter*. Oxford, 2023. 680 p.

Lionel Bentley, Brad Sherman, Dev Ganji and Philip Johnson. *Intellectual property right*. Oxford, 2022. 1560 p.

Tanya Aplin and Jennifer Davis. *Intellectual property right*. Oxford, 2021. 1008 p.